

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ การนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้จึงต้องเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้อง และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรการที่คอยควบคุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติมิให้มีการนำมาใช้จนเกิดการขาดแคลนหรือเกิดภาวะวิกฤติ แต่เมื่อสังคมพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี ประชากรเพิ่มจำนวนขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อปริมาณของทรัพยากรป่าไม้ กล่าวคือเมื่อมีความต้องการบริโภคไม้เพิ่มมากขึ้นก็ทำให้มีการนำทรัพยากรมาใช้กันมากขึ้นเป็นเงาตามตัว จึงทำให้มีการลักลอบตัดไม้ออกมาในรูปแบบและวิธีการต่างๆ โดยมีได้เป็นไปตามกฎหมายมีการฝ่าฝืนกฎหมายทั้งนี้ผู้กระทำความผิดที่สำคัญก็ได้แก่พวกนายทุนหรือผู้มีอิทธิพล เพราะกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่นั้นมักจะไม่สามารถไปดำเนินการกับบุคคลเหล่านี้ได้ เหตุผลหลักหรือมูลเหตุจูงใจของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ของพวกนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลก็ได้แก่ผลประโยชน์ในรูปแบบของทรัพย์สินเงินทองอันมีจำนวนมาก แต่กฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบันยังคงใช้มาตรการริบทรัพย์ในทางอาญาจึงต้องประสบกับปัญหาหรือข้อจำกัดในทางกฎหมายหลายประการ จากการศึกษาถึงมาตรการในการดำเนินการริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการในทางอาญานั้นพบว่ามีปัญหาและข้อจำกัดในด้านกฎหมายอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องภาระในการพิสูจน์เนื่องจากในการดำเนินคดีทางอาญานั้นจะต้องพิสูจน์ความผิดจากตัวบุคคลภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับโจทก์ที่จะต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้อง และทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิด ศาลจึงจะสามารถริบทรัพย์สินนั้นได้ และการกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้อันมีลักษณะเป็นขบวนการนั้นผู้บงการหรือตัวการในการกระทำความผิดนั้นจะเป็นผู้มีอิทธิพลหรือพวกนายทุนซึ่งมิได้เป็นผู้กระทำความผิดโดยตรงแต่จะอาศัยลูกจ้างหรือชาวบ้านเป็นผู้ลงมือกระทำความผิด จึงส่งผลให้เห็นเมื่อมีการจับกุมผู้กระทำความผิดจะเห็นได้ว่าจับกุมได้เฉพาะผู้กระทำความผิดโดยตรงเท่านั้น ไม่ปรากฏให้เห็นว่ามีการสอบสวนขยายผลถึงผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดซึ่งถือเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงเลยทั้งนี้เพราะจะมีการติดต่อนในด้านพยานหลักฐาน กล่าวคือบางกรณีผู้กระทำความผิดโดยตรงจะไม่มีข้อมูลของผู้บงการหรือนายจ้างของตน หรือกรณีจะมีการวิ่งเต้นติดสินบนเจ้าหน้าที่เพื่อให้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือในกรณีกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง กล่าวคือกฎหมายที่มีมาตรการบังคับในทางอาญาซึ่งได้แก่กฎหมายที่มีการกำหนดโทษอย่างใดอย่างหนึ่งดังที่กำหนดไว้

ในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญาทั้ง 5 ประเภะนั้น ย่อมตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การดำเนินคดีในทางอาญา กล่าวคือ กฎหมายที่เกี่ยวกับการป่าไม้ที่ได้ศึกษาในวิทยานิพนธ์ กล่าวคือ ไม่มีผลไปบังคับกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก่อนที่กฎหมายนั้น ๆ จะมีผลบังคับใช้ จากข้อจำกัดดังกล่าวนี้เองที่ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะผู้กระทำความผิดจะอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการหลีกเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมาย ในทุก ๆ รูปแบบ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่มีเจตนารมณ์ที่มุ่งดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดซึ่งเป็นมูลเหตุจูงใจที่สำคัญของผู้กระทำความผิดที่เป็นนายทุนหรือผู้มีอิทธิพล จะมีก็แต่เพียงมาตรการในการดำเนินการบังคับในทางอาญา กล่าวคือ มุ่งดำเนินการกับตัวผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ มีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อเอาผิดกับตัวบุคคลซึ่งโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดก็ได้แก่ จำคุก ปรับ และริบทรัพย์สิน เท่านั้น ซึ่งปัญหาในกระบวนการบังคับในทางอาญานั้นมีข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมาย 2 ประการ ดังนี้

1. ข้อจำกัดในการดำเนินการกับตัวผู้กระทำความผิด

เพราะการกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้นั้นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นนายทุน หรือผู้มีอิทธิพล ที่คอยแสวงหาประโยชน์จากการทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยการที่กฎหมายจะดำเนินการกับคนเหล่านี้มันจะมีอุปสรรคในด้านการบังคับใช้กฎหมายหมายในหลายประการ เช่น ในด้านลักษณะของการกระทำความผิดในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ นั้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมในทันที ทั้งนี้ชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณที่มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าก็อาจจะไม่เห็นว่าการส่งผลกระทบต่อตัวเขาอย่างไรบ้าง แต่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติภายหลังและเป็นผลกระทบที่ร้ายแรง การตัดไม้ทำลายป่าเมื่อมีการตัดไม้จะไม่เกิดผลเมื่อตัดไม้แต่จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์โดยรวม เมื่อต้นไม้ถูกทำลายเวลามีฝนตกก็จะมีต้นไม้ที่จะคอยชะลอความแรงของกระแสน้ำ ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลาก อันนำมาสู่ความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างรุนแรง และโดยลักษณะของการกระทำความผิดประเภทนี้นั้น ผู้ที่ลงมือกระทำความผิดโดยตรงก็ได้แก่ชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ ทั้งนี้โดยผ่านการจ้างของบุคคลที่เป็นนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลดังกล่าว โดยเมื่อมีการจับกุมผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดที่ถูกจับกุมส่วนมากก็ได้แก่บุคคลที่เป็นชาวบ้านซึ่งรับจ้างกระทำความผิดเพื่อให้ได้เงินมาใช้ในชีวิตประจำวัน

แต่การพิสูจน์ความผิดตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถพิสูจน์ไปถึงบุคคลผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดซึ่งถือเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง อีกทั้งบุคคลจำพวกนี้จะมีความสามารถในการวิ่งเต้นเพื่อลบล้างคดีโดยการใช้อำนาจเงิน อิทธิพลที่มีอยู่ ทำให้การดำเนินคดีในความผิดประเภทนี้ไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้อย่างเต็มที่

2. ข้อจำกัดในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด

การริบทรัพย์สินถือเป็นโทษในทางอาญาประเภทหนึ่ง เมื่อการริบทรัพย์สินเป็นโทษในทางอาญาจึงต้องตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ในทางอาญา อาทิเช่น การจะลงโทษริบทรัพย์สินบุคคลใดได้นั้นก็ต้องมีการพิสูจน์ความผิดของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นให้ได้เสียก่อน หมายความว่าหากไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดแล้วโทษริบทรัพย์สินก็จะใช้บังคับไม่ได้ซึ่งเป็นช่องทางที่ทำให้ผู้กระทำความผิดอาศัยในการจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไปยังบุคคลอื่นหรือเปลี่ยนสภาพของทรัพย์สินนั้นไปเป็นรูปแบบอื่นเพื่อหลบหลีกกฎหมายทำให้มาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญามีข้อบกพร่องในการบังคับใช้ ทั้งนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป่าไม้ก็เช่นเดียวกันที่โทษริบทรัพย์สินถือเป็นโทษในทางอาญาซึ่งต้องตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ในทางอาญา ซึ่งมีมาตรการที่เข้มงวดส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดไม่บรรลุผล ทั้งนี้เพราะผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้นั้นมุ่งเหตุจูงใจในการกระทำความผิดก็คือผลประโยชน์ที่เป็นเงินได้จากการกระทำความผิดที่มีจำนวนมหาศาลโดยเมื่อกระทำความผิดแล้วได้ทรัพย์สินมาแล้วกฎหมายไม่สามารถดำเนินการได้ก็ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมายของบ้านเมือง

อีกประการหนึ่งก็คือการริบทรัพย์สินในทางอาญานั้นไม่สามารถใช้ย้อนหลังไปบังคับเอาทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้ เพราะจะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 32 และประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 ที่วางหลักเกณฑ์โดยสรุปว่า บุคคลใดจะรับโทษในทางอาญาก็ต่อเมื่อกระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่ลงต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเท่านั้น ตามหลักกฎหมายอาญาที่ว่า "ไม่มีกฎหมาย ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ" จึงส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมายเพราะเมื่อพิจารณาจากโทษที่จะได้รับหากถูกจับกุมกับผลประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิดแล้วค้ำค่าที่จะกระทำความผิด

จากข้อจำกัดของกฎหมายดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจึงจำเป็นอย่างที่สุดที่ต้องหา มาตรการในทางกฎหมายมาแก้ไขข้อบกพร่องหรือช่องว่างแห่งกฎหมาย โดยมาตรการที่จะ นำมาใช้จะต้องเป็นมาตรการที่มุ่งเน้นในกรณีของการดำเนินกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำ ความผิดเป็นหลัก ซึ่งถือเป็นมาตรการที่จะมาตัดมูลเหตุจูงใจผู้กระทำความผิดเพราะมูลเหตุของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ก็คือทรัพย์สินที่มีมูลค่ามหาศาล มาตรการดังกล่าวก็ได้แก่ มาตรการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งมีมาตรการในการดำเนินคดีอาญา ฐานฟอกเงินแก่ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินควบคู่ไปกับการดำเนินการยึดทรัพย์สินในทางแพ่ง (CIVIL FORFEITURE MEASURE) โดยมาตรการยึดทรัพย์สินในทางแพ่งนี้เป็นมาตรการพิเศษที่ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินบัญญัติไว้โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการมุ่งดำเนินการ กับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งแม้ทรัพย์สินนั้นจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือมี การเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ครั้งก็ตามกฎหมายฟอกเงินก็ยังสามารถไปดำเนินการได้ และแม้ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่เกิดก่อนวันที่กฎหมายฟอกเงินออกมาใช้บังคับก็ สามารถดำเนินการยึดทรัพย์สินนั้นๆ ได้ด้วยเหตุผลที่ว่ามาตรการยึดทรัพย์สินทางแพ่งตามกฎหมาย ฟอกเงินนั้นถือเป็นมาตรการพิเศษพิเศษที่กฎหมายฟอกเงินกำหนดขึ้นมาโดยมีความมุ่งหมายเพื่อ ดำเนินการทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ไม่ใช่การริบทรัพย์สินในทางอาญา ดังนั้น การยึดทรัพย์สินทางแพ่งตามกฎหมายฟอกเงินสามารถมีผลใช้บังคับย้อนหลังไปดำเนินการกับทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ได้มาก่อนกฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับได้โดยไม่ขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 แต่อย่างไรก็ดี ทั้งนี้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาล รัฐธรรมนูญที่ 40-41/2546 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น

จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายฟอกเงินของแต่ละประเทศพบว่าแต่ละ ประเทศได้กำหนดความผิดอันเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินไว้แตกต่างกัน ทั้งนี้แล้วแต่ สถานการณ์และความต้องการของแต่ละประเทศว่าจะบัญญัติให้กฎหมายฟอกเงินมีขอบเขต ครอบคลุมในความผิดลักษณะใดบ้าง หรือที่เรียกกันตามกฎหมายว่าเป็นความผิดมูลฐานตาม กฎหมายฟอกเงิน โดยแยกลักษณะของความผิดมูลฐานไว้ดังนี้

(1) ความผิดมูลฐานร่วม เจตนารมณ์ของการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน ของแทบทุกประเทศได้แก่การป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งได้กลายเป็น ปัญหาลำคัญในทุกประเทศและขยายตัวอย่างรวดเร็วเป็นปัญหาระดับระหว่างประเทศ จนทุก

ประเทศซึ่งบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินต้องกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดติดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

(2) ความผิดมูลฐานสากล ในปัจจุบันนี้ยังมีความผิดบางประเภทที่เป็น การกระทำที่มีลักษณะข้ามชาติ ซึ่งแทบทุกประเทศเริ่มกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานอันอยู่ใน บังคับของกฎหมายฟอกเงิน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี และการค้าอาวุธเถื่อน

(3) ความผิดมูลฐานภายใน ยังมีความผิดบางประเภทอันมีผลกระทบ เฉพาะในแต่ละประเทศ ซึ่งกฎหมายฟอกเงินของประเทศนั้น ๆ ได้กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน ในการฟอกเงิน เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การทุจริตต่อหน้าที่ราชการ การฉ้อโกงประชาชน การ พนัน การลักพาตัวเพื่อเรียกค่าไถ่ เป็นต้น

ส่วนการที่รัฐหนึ่งๆ จะบัญญัติความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีจำนวนฐานความผิดมากหรือน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับ ความรุนแรงของอาชญากรรมนั้น ๆ จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือกระทบต่อความ มั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้แต่ละรัฐมีปัจจัยพื้นฐานแตกต่างกันไปตามโครงสร้างพื้นฐาน ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สภาพทางภูมิศาสตร์ และทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นการกำหนดความผิดมูลฐานในประเทศหนึ่งจึงไม่อาจนำไปใช้กำหนดความผิดมูลฐานในอีก ประเทศหนึ่งได้ แต่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดความผิดมูลฐานในอีกประเทศหนึ่งได้ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาปัจจุบันมีความผิดมูลฐานมากกว่า 200 ฐานความผิดแล้ว ซึ่งเงื่อนไขใน การพิจารณาจะดูจากความผิดที่เงินเป็นปัจจัยสำคัญ คือ เป็นความผิดทางเศรษฐกิจ และ ผลร้ายของความผิดดังกล่าวจะมีส่วนทำลายสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนมนุษยชาติเป็นอย่างมาก การกำหนดความผิดมูลฐานให้มีฐานความผิดเท่าใดจึงจะรักษาความมั่นคงของรัฐในทาง เศรษฐกิจของประเทศไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้นั้นเป็นการดำเนินธุรกิจของผู้กระทำ ความผิดซึ่งเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เพราะการลักลอบตัดไม้ทำลายป่านั้นเป็นการกระทำที่ละเมิด ต่อกฎหมายที่คุ้มครองทรัพยากรป่าไม้ ธุรกิจที่ผิดกฎหมายนั้นได้ส่งผลกระทบในด้านลบอย่างมาก ต่อประเทศชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจและในด้านการเมืองจากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่ากระทำ ความ

ผิดเกี่ยวกับป่าไม้ นั่นมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาในการกำหนด ความผิดมูลฐาน อันได้แก่

1. เป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กระอาชญากรรมหรือเครือข่ายข้ามชาติ

ความผิดลักษณะนี้มักจะเป็นคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมที่มีผู้กระทำผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปกระทำเป็นขบวนการ มีการวางแผนกันล่วงหน้า ตัวการใหญ่หรือผู้บงการอยู่เบื้องหลัง มักจะหลุดรอดจากกฎหมาย เนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะสาวเชื่อมโยงไปถึง บุคคลที่ถูกจับได้มักจะเป็นผู้ปฏิบัติการซึ่งจะเป็นลูกน้องระดับล่างความผิด ซึ่งสอดคล้องกับการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติซึ่งได้กระทำลงโดยนายทุนหรือผู้มีอิทธิพล ที่มีลักษณะกระทำ กันเป็นขบวนการ มีการแบ่งหน้าที่กันทำเป็นขั้นตอนอันมีลักษณะเป็นองค์กระอาชญากรรม

2. เป็นความผิดที่มีผลตอบแทนในวงเงินสูง

เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ นั้น นำมาซึ่งเงินได้จำนวนมหาศาลเพราะ ทรัพยากรป่าไม้มีความสำคัญและเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ และยังสังคม พัฒนามากขึ้นเท่าใดความต้องการอุปโภคบริโภคทรัพยากรป่าไม้ก็มีมากขึ้นตามไปด้วย เมื่อมี ความต้องการมากขึ้นราคาของวัตถุดิบก็ย่อมสูงขึ้นไปด้วยเช่นเดียวกันส่งผลให้เงินได้จากการ กระทำความผิดมีจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย

3. เป็นความผิดที่มีลักษณะที่เป็นเรื่องยากมากที่จะนำกฎหมายทั่วไปมา ดำเนินลงโทษได้

แม้ทรัพยากรป่าไม้จะมีกฎหมายออกมาคุ้มครองและมีมาตรการในการลงโทษ ผู้ฝ่าฝืนแต่จากการศึกษาพบว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายแต่ละฉบับนั้นในส่วนมาตรการที่มุ่งลงโทษ ต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิด เช่น โทษจำคุก นั้นมีความเหมาะสมอยู่ แต่มาตรการในส่วนของ โทษริบทรัพย์นั้นผู้เขียนพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นโทษที่มุ่งดำเนินการเอาตัวทรัพย์ที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิดโดยตรงเท่านั้น กล่าวคือ จะมุ่งดำเนินการกับพวกเครื่องมือเครื่องใช้ในการกระทำ ความผิด ยานพาหนะ เป็นต้น โดยกฎหมายไม่ได้คำนึงถึงทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดใน กรณีที่มีการเปลี่ยนสภาพไป อาจจะเป็นการจำหน่ายจ่ายโอนไปยังบุคคลอื่น ทั้งที่มูลเหตุจูงใจใน

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้ทำลายป่านั้นก็คือการต้องการนำทรัพยากรป่าไม้ไปขายเพื่อให้ได้ทรัพย์สินในรูปแบบเงินทอง หรือทรัพย์สินอย่างอื่นกลับมา

4. เป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยส่วนรวม

ผลกระทบจากการลักลอบตัดไม้ทำลายป่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมโดยส่วนรวม กล่าวคือ การทำลายทรัพยากรป่าไม้นั้นเมื่อใดที่เกิดผลร้ายขึ้นมา ก็จะส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างไม่เฉพาะแต่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น เมื่อมีการตัดไม้ทำลายป่าจนพื้นที่ใดเข้าสู่ภาวะวิกฤติ ก็จะส่งผลกระทบต่อความสมดุลทางธรรมชาติ เมื่อเข้าสู่หน้าฝนก็จะมีภัยพิบัติอันเกิดจากธรรมชาติ ดังที่ให้เห็นกันอยู่ ทำให้น้ำป่าไหลหลาก เกิดน้ำท่วมฉับพลัน เพราะไม่มีต้นไม้ที่คอยชะลอความเร็วของกระแสน้ำอันจะนำมาสู่ความเสียหายอย่างมากมายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั่วไป และกรณีเมื่อมีความเสียหายจากภัยพิบัติจากธรรมชาติก็จะต้องเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเข้ามาช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความสะดวกเดือดร้อน ซึ่งเมื่อเกิดความเสียหายเกิดขึ้นในแต่ละครั้งรัฐจะต้องสูญเสียงบประมาณไปเป็นจำนวนมากในการที่จะต้องใช้ในการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน แทนที่จะใช้งบประมาณเหล่านั้นไปใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ

5.2 ข้อเสนอนแนะ

1. ควรกำหนดความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้เป็นความผิดมูลฐานในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินกับการกระทำความผิดประเภทนี้ เพราะในคดีป่าไม้นั้นจะมีผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดที่เป็นนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลโดยผลประโยชน์จากการกระทำความผิดส่วนใหญ่จะตกแก่บุคคลเหล่านี้ โดยเมื่อผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดแล้วก็จะนำกลับมาเป็นต้นทุนในการกระทำความผิดต่อไปโดยบางส่วนก็จะนำไปลงทุนในธุรกิจอื่นซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและผู้ประกอบธุรกิจที่ถูกกฎหมาย ซึ่งผลประโยชน์จากการกระทำความผิดนั้นถือเป็นมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดจึงจำเป็นต้องอาศัยมาตรการยึดทรัพย์ทางแพ่งของกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับเพื่อเป็นการตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด อันจะส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้นั้นหมดไปหรืออย่างน้อยก็ทำให้การกระทำความผิดลดลง

2. ในการที่จะกำหนดว่าฐานความผิดใดบ้างตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่สมควรจะกำหนดเป็นความผิดมูลฐานเพื่อนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไปนั้น จำเป็นจะต้องจำแนกฐานความผิดออกมาโดยชัดเจนทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่ากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมุ่งดำเนินการกับการกระทำความผิดที่นำมาซึ่งเงินได้จำนวนมาก หมายความว่า จะต้องบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินกับความผิดที่มีลักษณะการกระทำความผิดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลเป็นหลักเพื่อใช้กฎหมายฟอกเงินในการตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดที่เป็นเงิน ในการกำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการป่าไม้ในกฎหมายฟอกเงินนั้นมีจุดมุ่งหมายหลักที่ตัวนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลที่กระทำความผิดแต่ไม่มุ่งดำเนินการกับตัวลูกจ้างหรือชาวบ้านที่จำต้องกระทำความผิดเพื่อหวังค่าจ้างโดยนำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ผู้เขียนเห็นว่าควรจำแนกฐานความผิดที่มีลักษณะที่นำมาซึ่งเงินได้จำนวนมากและสามารถเชื่อมโยงถึงตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลอันจะเป็นฐานความผิดนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไปได้ดังต่อไปนี้

(ก) ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

1. ทำไม้หวงห้าม หรือเจาะ สับ เผา หรือทำอันตรายด้วยประการใดๆ แก่ไม้หวงห้าม ตามมาตรา 11
2. ผู้รับอนุญาตทำไม้ที่ไม่มีรอยตราอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 12
3. เก็บหาหรือทำอันตรายด้วยประการใดๆ แก่ของป่าหวงห้ามในป่า ตามมาตรา 29
4. นำไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามเคลื่อนที่โดยไม่มีใบเบิกทาง ตามมาตรา 38 และ 39
5. ครอบครองของป่าหวงห้ามเกินปริมาณที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ตามมาตรา 29 ทวิ
6. ครอบครองไม้สักแปรรูปไม่ว่าจะมีจำนวนเท่าใด ตามมาตรา 48
7. ครอบครองไม้แปรรูปหวงห้ามชนิดอื่นที่มีไซ้ไม้สักเกิน 0.20 ลูกบาศก์เมตร ตามมาตรา 48
8. ครอบครองสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดที่ทำด้วยไม้หวงห้ามเพื่อการค้าเกินปริมาณที่รัฐมนตรีกำหนด ตามมาตรา 53 ตริ

9. ครอบครองไม้หวงห้ามที่ยังมิได้แปรรูป (ไม้ท่อน) โดยไม่มีรอยตรา
ค่าภาคหลวงหรือรอยตรารัฐบาลขาย ตามมาตรา 69

10. แปรรูปไม้ ตามมาตรา 48

11. ตั้งโรงงานแปรรูปไม้ ตามมาตรา 48

12. ค่าของป่าหวงห้าม ตามมาตรา 29 ทวิ

13. ตั้งโรงค้ำไม้แปรรูป ตามมาตรา 48

14. ค่าสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใด ที่ทำด้วยไม้หวงห้ามที่รัฐมนตรี
กำหนด ตามมาตรา 53 ตริ

15. ยึดถือครอบครองพื้นที่ป่า ตามมาตรา 54

(ข) ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช 2507
มาตรา 14

1. ยึดถือ ครอบครอง ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่ได้รับอนุญาต

2. ทำประโยชน์ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่ได้รับอนุญาต

3. ทำไม้ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่ได้รับอนุญาต

4. เก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่ได้รับอนุญาต

(ค) ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2504 ตาม
มาตรา 16

1. ยึดถือ หรือครอบครองที่ดิน ในเขตอุทยานแห่งชาติ

2. เก็บหา นำออกไป ซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือ
ทรัพยากรธรรมชาติอื่น ในเขตอุทยานแห่งชาติ

3. เก็บหา นำออกไป ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูล
ค้างคาว ในเขตอุทยานแห่งชาติ

4. เข้าดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ ในเขตอุทยานแห่งชาติโดยไม่ได้
รับอนุญาต

3. ออกระเบียบกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้มีหน้าที่ที่จะต้องรายงานการกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการป่าไม้ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีการกำหนดฐานความผิดที่หน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่จะต้องรายงานโดยจะเน้นรายละเอียดความผิดในคดีที่มีตัวนายทุนหรือผู้ที่มีอิทธิพลเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและป้องกันความซ้ำซ้อนที่อาจเกิดขึ้นเนื่องมาจากการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้และกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4. ให้มีการประสานงานกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเกี่ยวกับป่าไม้และสัตว์ป่า นั้นมักจะมีส่วนคาบเกี่ยวทางด้านพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิเช่น กรณีลักลอบตัดไม้ในเขตป่าสาละวินแล้วนำไปในเขตประเทศพม่าเพื่อตีตราแล้วนำกลับเข้ามาในประเทศไทย เป็นต้น ถ้ามีการประสานงานที่ดีมีประสิทธิภาพก็จะทำให้ได้ข้อมูลมากขึ้นอันจะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

5. ให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ที่พบการกระทำความผิดเรื่องผลกระทบของการกระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ว่าได้ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติอย่างไรบ้างเพื่อวัตถุประสงค์ให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการกระทำความผิดแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการแบ่งส่วนแบ่งจากทรัพย์สินที่ยึดได้ให้แก่ประชาชนที่ได้แจ้งข้อมูลการกระทำความผิดอันนำมาสู่การดำเนินการยึดทรัพย์ในคดีฟอกเงิน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย